

Posudek oponenta na diplomovou práci

**Bc. Jana Řehouňková: „Bronzové a zlaté depoty z období popelnicových polí v Čechách“. Ústav historických věd. Filozofická fakulta. Univerzita Pardubice
2016**

Předmětem zkoumání této diplomové práce jsou depoty bronzových a také zlatých artefaktů, které jsou k dispozici z území dnešních Čech a spadají do období popelnicových polí, tedy do relativního chronologického intervalu B C2/D – Ha B3 podle Reinecka.

Diplomová práce J. Řehouňkové navazuje tematicky na její kvalitní bakalářskou práci; nyní je ovšem téma pojato zřetelně důkladněji a šířeji. Autorka si vytyčila velice nesnadný hlavní cíl, tedy definovat obecnější zákonitosti ve způsobu ukládání depotů a dokonce interpretovat důvody nárůstu počtu deponovaných souborů v období popelnicových polí v Čechách.

Hlavním metodickým nástrojem, který autorka zvolila, je komerční databázový software Microsoft Office Access, který je jistě pro daný účel dobrou volbou. Výběr deskriptorů, které Jana Řehouňková zvolila, svědčí o velmi dobré teoretické přípravě před konstituováním představené struktury databáze. Jedinou výhradu, či otázku při ústní obhajobě, vzbuzuje definice kategorie 1, konkrétně ustanovení, že depot se zachoval kompletně. Toto není možné s jistotou u mnoha depotů deklarovat, byť neexistuje zpráva o jeho rozchvácení, či sedí kontinuální inventární číselné řady. Přesto zůstává otázkou (zejména u starších nálezů), zda depot byl skutečně kompletně v terénu dohledán a vyzvednout.

Celkově je ovšem zvolený metodický postup jasně popsán a lze jej hodnotit jako velmi precizní.

Zdrojem informací o pramenné základně, která je k dispozici, jsou autorce tradiční publikace, především práce O. Kytlicové, ale využívá i poslední encyklopedickou práci kolektivu autorů z roku 2013. V souvislosti s kritickou analýzou pramenů potom autorka vyřazuje některé soubory z kategorie depotů, recenzent oceňuje, že v některých případech dochází ke stejným zjištěním, jaká on prezentoval v článku,

který vyšel na konci června 2016, a autorka jej tudíž nemohla mít k dispozici. V některých případech naopak asi mohlo být kritické hodnocení více aplikováno (např. depot z Chebu, který Jana Řehouňková řadí do kategorie 1).

V další části diplomové práce je příhodně diskutován i samotný pojem depot a zmíněna otázka ojedinělých nálezů. Také kapitola o dějinách bádání je zpracována přehledně a s dostačujícím záběrem.

Další oddíl práce se věnuje relativní chronologii depotů z období popelnicových polí a struktury jejich třídění v Čechách. Zde se jeví jako poněkud nešťastný samotný název „horizonty depotů“, který působí zkratkovitě a nevystihuje plně řešenou problematiku. Fakticky ovšem i zde Jana Řehouňková prokázala schopnost látku dobře zpracovat, i když text je z velké části kompilací. S tím se ovšem autorka netají. Čtvrtá část diplomové práce se zabývá externími kontexty depotů. Subkapitola „topografie depotů“ by zasloužila rozvést. Není také pravda, že depoty lužické kultury se vyskytují v západní části středních Čech, správně má být ve východní části. Zmínku by zasloužil knovízský depot ze Kšela na Kolínsku, uložený v tehdy ještě lužické sídelní oikumeně. Naopak výhrady nelze mít k další subkapitole, která řeší varianty uložení sledovaných souborů kovových artefaktů. Ohradil bych se proti sdělení: „V depotech bronzových předmětů bývají přítomny buď celé kusy (míněno bronzové nádoby – pozn. oponenta), či pouze jejich zlomky, aniž by v nich byly **ostatní depoty vloženy**“ (??? - str. 37). Naprosto souhlasné stanovisko mám potom se závěry další subkapitoly, která řeší situování depotů v krajině. Způsob zpracování tematických subkapitol, které řeší vztah depotů k sídlištím, k vodním tokům a ke krajinným dominantám opět svědčí o výborné orientaci autorky v dané problematice a zaslouží uznání.

Také zpracování páté kapitoly, která je zaměřena na druhovou skladbu artefaktů nacházejících se v depotech, je na velice dobré úrovni. Autorka prokazuje zevrubnou znalost relevantní literatury a přináší i vlastní nová, mnohdy velice zajímavá zjištění. V souvislosti se subkapitolou „Diference mezi artefakty z depotů a funerální a profánní oblasti“ si dovoluji upozornit i na jeden můj příspěvek¹, který by také mohl být autorce v této problematice ku pomoci.

¹ Jiráň, L. 1998: Bemerkungen zur Grabausstattung der Milavečer Kultur; sborník Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/ West- und Südböhmen, 7. Treffen, 166-176, Landau an der Isar.

Při aplikaci zvolených metodických postupů muselo autorce samozřejmě působit potíže uplatnit je beze zbytku i na soubory artefaktů vyrobených ze zlata. Proto Jana Řehouňková tyto soubory oprávněně zpracovává odděleně v šestém oddílu diplomové práce, logicky za využití jiných deskriptorů, ale stejně pečlivě a do hloubky, jako depoty bronzů.

Sedmý oddíl práce se věnuje problematice směnných procesů, které zcela nepochybně v té době existovaly a jejichž podobu mohou depoty pomoci poznat. Autorka si uvědomuje terminologický rozdíl mezi směnou a obchodem, proto překvapuje, že přesto termíny obchod a obchodní pro danou dobu a dané teritorium používá. Téma je pojato široce, někdy až za hranice vymezené zaměřením diplomové práce, ale současně jsou správně zdůrazněny dva momenty, které by depoty mohly indikovat, a to jsou dálkové cesty a určitá mocenská centra.

V osmém oddílu se autorka vrací k problému ojedinělých nálezů, který byl nastíněn již v jedné z předchozích kapitol. Také zde prokazuje zevrubnou znalost pramenů a literatury vztahující se k tomuto tématu a formuluje i svoje vlastní názory na danou problematiku.

V závěrečném devátém oddílu autorka pozitivně překvapí opět. Zatímco doposud přistupuje k danému tématu spíše z pozice hodnocení výsledků získaných na základě heuristiky, zde konvertuje do oblasti archeologické teorie, přičemž opět prokazuje, že se v dané oblasti velmi dobře orientuje. Práce jako celek tak dospívá do podoby, kterou lze v rovině diplomových prací označit jako nadstandardní.

Následné části přináší mimo jiné obsáhlý seznam využití relevantní literatury a přehledně zpracovanou přílohovou část, která obsahuje mapy ukazující rozmístění českých depotů v různých chronologických intervalech i v závislosti na kulturní rozlišení a jejich revidovaný soupis.

Také gramaticky a jazykovou úrovní převyšuje předložená práce standardy, které dnes bohužel velká část diplomových prací nastavuje. Poměrně četné jsou sice chyby v interpunkci (např. str. 72, nebo 74 ad.) nicméně nemohou na tomto kladném hodnocení nic zásadně změnit.

Celkově je možno konstatovat, že ačkoliv diplomová práce Jany Řehounkové nepřináší nic zásadně objevného (což ale není ani u prací tohoto typu příliš očekáváno), přesto obsahuje mnoho dílčích nových zajímavých zjištění. Práce jako celek působí konzistentně a jistě splňuje pravidla, která jsou stanovena pro dané práce. Studentka prokázala schopnost pracovat s prameny, odbornou literaturou i archeologickými artefakty a dospěla k novým poznatkům.

Doporučuji proto diplomovou práci Jany Řehounkové k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako výbornou.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'L. Jiráň', with a long horizontal stroke extending to the right.

V Praze dne 8.8. 2016

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.